



EL CATALÁNISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

-- La correspondencia al Director --

Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Las Valls, 23.-Teléfono, 169.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis a preus convencionals.



ANIVERSARI DE LA MORT DE D.^a MANUELA SALAS Y COROMINAS

Ocorregut lo dia 11 de Setembre de 1892

—(Q. E. P. D.)—

Son espós don Ernest Buxeda, germans, germanas, sogra, cunyats y cunyadas, oncles, tias, nebots, cosins y demás parents, al recordar á sos amichs y coneguts tan sensible perduda, los supliquen se serveixin tenirla present en las sevas oracions y assistir á alguna de las missas, que, en sufragi de son ánima 's celebrarán demá, dilluns, 25 dels corrents, de 9 á 11 del matí en l'altar del Santíssim Sagrament de la Parroquial Iglesia de San Feliu; lo que reberán com especial favor.

De deu á onze las d' ofertori.

LO DOL SE DONA PER DESPEDIT

No 's convida particularment.

LO MEETING REGIONALISTA A PONTEVEDRA

En nostre darrer número, en un acopi de retalls titulat *Notas regionalistas* posarem de manifest l'entusiasta acollida que feren al representant de Catalunya los nostres germans de Galicia, fent constar que reproduïa m dits retalls de la premsa gallega pera desmentir las falsas noticias que ab sa acostumada mala fé havia procurat propalar la premsa politiquera.

Avuy podem ser encare mes extensos sobre aquest punt y pera mellor enterar á los que creyan que 'l *meeting* regionalista de Pontevedra fou un fracás, publiquem á continuació la resenya que de dit acte en fan los periódichs d' aquella localitat.

Y, consti que al fer-ho prescindim, per lo que podria creurers apassionat, de lo qu' en dibuen los periódichs regionalistas, donant la preferència á *La Union republicana* periódich que no combrega en nostra religió patriòtica.

Vagin llegint:

«Com havíam anunciat, á dos quarts de nou del vespre d' ahir, se celebrá en lo Teatre, 'l *meeting* de propaganda regionalista al que hi assistí un gran número de personas perteneixents á totas las classes socials y á tots los partits polítics.

Al presentarse en lo palco escénich los senyors Alsina, Branyas, y Leyes Posse, foren saludats pel públich ab una forta salva d' aplausos.

Després d' oberta la sessió pel senyor Alsina, que presidía y que tenia á la seva dreta al Secretari del Govern civil ab lo caràcter de delegat de la autoritat, s' aixecá lo senyor Leyes Posse pera saludar y donar las gracias en nom del Centre Regionalista de Santiago als seus germans de Pontevedra.

Fou seguidament ús de la paraula 'l docte catedràtic de la Universitat de Santiago, don Alfred Branyas, y difícil nos ha d' ésser trasladar á las cuartillas tot lo que en la seva brillant peroració de mes d' una hora digué ab una elocuencia verdaderament arrebatadora y en párrafos saturats d' una vastíssima erudició que feren que 'l públich lo califiqués com un de nostres primers oradors.

Lo senyor Branyas comensá saludant á la hermosa y culta Pontevedra, quals fills tots, desde l' humil treballador fins al mes important càballer, concurrían á aquella sessió que tenia realment un caràcter confidencial, puig que l' objecte era adoptar alguns acorts importants ab los seus correligionaris y amichs regionalistas de la

localitat. Que d' aquella cooperació del públich se felicitava, perquè aixís se formen las costums polítiques y s' habituan totes las classes socials á las deliberacions sobre assumptos que interessan al ordre social y á la organizació del Estat.

Digué que be podria ésser aqu ella reunió privada, pero que la feyan pública y sense prévia invitació, primer perquè era un medi de propaganda que podria aportar adeptes á la seva causa, fiant sempre en la di creció, cultura y prudencia dels hospitalaris pontevoldresos.

Nostre missió es de pau, deya 'l senyor Branyas, venim á oferir lo ram d' olivera, á predicar lo regionalisme, sense imposar nostre criteri, sense forsar la opinió, deixant á un costat las fogositats oratorias y exposant en llenguatge ple y senzill com son nostres propòsits.

Veyém que Espanya s' enruna, que la unitat nacional está en perill y las regions unidas deuen salvar-la; sempre ha sigut aixís: quan los bárbaros invadían nostre territori, quan los alarbs destruhiren la unitat visigòtica, quan Carle Many fou derrotat á Roncesvalles, quan á principis d' aquest sigle la integritat nacional fou atacada per la invasió napoleónica, han sigut las regions, foren Galicia y Asturias, Navarra, Aragó y Catalunya las que ab los seus homes, derramant la seva sanch, conquistaren l' independència d' Espanya. (*Prolongats aplaudiments*).

Lo Nort salvá sempre la unitat de la patria: per aixó es infame la imputació que se 'ns fa de separatistas, quan nosaltres estém donant exemple d' unió y solidaritat. Catalunya ve á donarnos la abraçada de pau y amistat, Navarra secunda als gallegos, la montanya segueix als baschs, y lluny d' haverhi separació, lo que que hi ha es fusió, fraternitat, amor entre las regions pera unir lo que 'l centralisme ha separat, pera vivificar la idea de patria y ésser bons gallegos, bons navarros, bons catalans, pera ésser millor y mes solidament espanyols, (*Bravos y aplausos*).

Parla després lo senyor Branyas de la necessitat de tenir un programa definit del regionalisme gallego, pera lo qual se treballava en la celebració d' una assemblea regional en la que han d' aprobarse las bases d' una Constitució gallega. Digué que la vinguda del senyor Alsina significava també la necessitat d' un Congrés inter regional, en lo que 's tractarà de la federació de las regions del Nort, pera treballar totes plegadas per lo plantejament del regionalisme.

Fou molt aplaudit lo senyor Branyas, al pintar en párrafos plens de colorit y d' entusiasme lo que significava la fraternitat inter regional, y al parlar de la representació que portava 'l senyor Alsina,

President d' una societat com la *Lliga* ahant están las classes més importants de Barcelona.

Digue que abdos tractavan de demostrar lo que era 'l regionalisme teòrich y pràctich, pera lo qual lo senyor Branyas exposaria 'ls fonaments del sistema y 'l senyor Alsina lo que ja ha establert y acordat Catalunya.

Lo regionalisme segons lo senyor Branyas está fundat en la gran llei de la unitat en la varietat; en un exemple demostrá lo qu' era aquesta llei: la humanitat es una y no obstant dintre d' ella 's regoneixen diferentas rasses que poblan l' univers.

Aqueixa unitat existeix en las nacions y estats: dintre d' ells hi caben varietat d' organismes que tenen vida propia sense perjudicar la unitat del conjunt. Succeheix com en lo cos humá en lo que hi ha sistemas complerts ab lleys propias com lo nerviós, l' aparato respiratori, 'l sistema ganglionar, etc., que separats no formarian l' home, pero armónicament units donan per resultat l' unitat del cos humá. D' aquest modo l' Estat te 'ls seus organismes, la familia, 'l municipi, la regió, organismes autònoms, que separats no farán res, pero que combinats constituheixen l' estat nacional. (*Grans aplaudiments*).

Probá 'l senyor Branyas que á Espanya hi ha regions definidas y al dir que 'l gallego era escarnit en lo centre, ahont se'l considerava com á bestia de càrrega y sinónim de *bruto*, proba de que no 's regoneix per nostres centralistas l' *unitarisme nacional*, lo públich prorrompé en aclamacions y aplaudiments, verdadera manifestació en favor de nostra dignitat ultratjada per sos enemichs.

Segons lo regionalisme hi ha un poder central pera 'ls assumptos comuns, ab atribucions limitadas y taxativas, poder que no pot obrar sense 'l concurs de las *Corts generals* formadas per representants directes de las regions ab manaments imperatius, y responsables en la seva persona y bens dels actes que executin.

Pero dintre de la regió, pera lo que es propi y peculiar, hi haurá un poder regional, subordinat al central sols en assumptos comuns com la representació diplomática, corts, aduanas, ferrocarrils generals, etc., pero independent respecte als assumptos interiors, de carácter regional.

Tenintho en compte es inútil la qüestió de formas gubernamentals. Hi ha Repúblicas bonas y dolentas; monarquías aceptables ó inacceptables; no; no es la forma la que salva als pobles: en lo Sud d' América las repúblicas son perjudicials y tumultuosas: lo Brasil está sent pitjor que en los temps del imperi: ab las monarquías succeheix lo mateix: n' hi ha excelentas com la inglesa: allí á Inglaterra la

Reyna Victoria es l' ídol fins d' irlandesos y escocessos que claman per la seva autonomia; hi hagué monarquías bonas com las de Jaume I, en los temps mitjos, com la de Ferrán VI en nostres temps y monarquías dolentas com... ¡com moltes monarquías! (*Riallas y rü-mors y grans aplaudiments*).

Lo senyor Brañas s' extengué en llargas consideracions sobre la organisació regional y acabá recordant á Catalunya, hermosa terra, ahont la idea de la patria fa verdaders miracles, y dihent que 'l se-nyor Alsina completaría sa conferencia, exposant ell lo que tenen aprobat y acordat ja en son país, respecte al regionalisme. (*Entre-pitosos aplausos*).

Després del senyor Brañas s' aixecá 'l senyor Alsina pera donar á coneixer las principals bases de la constitució regional catalana, no sense avans donar las gracias al públich per lo favor que 'ls hi havia dispensat al concórrer á escoltarlos.

Las bases de la constitució regional que exposá 'l señyor Alsina foren las següents:

Poders regional, central.—Pera la gobernació de quant sia d'ordre interior de la regió y no afecti en res los interessos y drets propis de las demás regions espanyolas tindrà Catalunya una diputació constituída per lo procediment mateix que 's seguíá quan existia y governava sa *Generalitat*, tenint únicament en compte que pera adaptar las formas d' aquell antich procediment á la actual civilisació y manera moderna de ser dels pobles, las tres classes anomenadas llavors *brassos* representants del clero, la noblesa y 'l poble, serán substituídas per tres novas agrupacions socials que representin la inteligencia, la propietat y 'l treball,

Pera 'l nombrament dels representants del poble en los municipis, s' adoptarà 'l sistema de nombrar individuos representants de corporacions per l' estil dels gremis ab las prerrogativas y obligacions que avans tenian.

La gobernació general del Estat ó Poder central, la exercirá una Diputació Nacional quals membres serán nombrats per las Diputacions Regionals, escullintse de entre las personas que millors condicions reuneixen pera representar en lo centro á las regions respectivas.

Tant aquets diputats que hagin de representar á las regions en lo centre, com los que componguin la generalitat, com los simples regidors dels municipis y, en general, tots los empleats ó funcionarios públics, serán responsables ab tots los seus bens y personas de quants perjudicis ocasionin á sos representants ó administrats.

Además los diputats, tant regionals com generals, poden ser des-

titulats de son càrrec en tot temps, sempre que son comportament ó 'l seu mode de procedir no s'ajasti, en quan ho permeti la regular y ordenada marxa dels interessos comunals, á las prescripcions ó manaments que hagin rebut de sos electors.

Forma de Govern. — Enteném los regionalistas que no debém preocuparnos per ara, ni pot ésser objecte de desavinensas ni disgustos pera 'l pervindre, la qüestió de qui ha de ser cap ó jefe del Estat: si un monarca ó un president de República.

No essent la propia y sola virtualitat de las formas de Govern monárquich ó republicá la que salva ó pert als pobles, com ho demostra d'evident ó inegable manera lo que existeixin en lo món monarquías molt ben regidas al mateix temps que repúblicas admirablement governadas, y al revés monarquías pésimament administradas coexistint ab repúblicas llástimosament desgraciadas, de cap manera podém determinar á priori, aixó es, avans de saber lo que podrá millor convenir pera 'l govern d'Espanya en lo moment històrich en que 's produeixi la commoció nacional que pugui portar la adopció dels principis regionalistas que han de salvar al país.

Enteném nosaltres que, molt més que á las formas de govern, devém atendre al fons, y aquest lo constitueixen los homes que encarregats de vetllar per l'ordre y progrés comuns baix l'amparó ó á la sombra d'aquellas formas, las enalteixen ó las desprestigian segons sia son comportament com á governants dels pobles. Per aixó 'ls regionalistas posém tot nostre empenyo en procurar la acertada elecció dels governants, subjectántlos, com ja avans he dit, á la responsabilitat personal y á la voluntat libérrima de sos conciutadans electors seus. Y com aqueixos homes de govern, genuins representants del poble y defensors obligats de la constitució que ell mateix s'ha donat, constitueixen corporativament, segons nostre credo regionalista, un poder superior al Jefe del Estat, clar está que mentre's assegurén sa acertada elecció, poch ha de preocuparnos que aqueix s'anomeni president ó rey, puig, anomenéssel com se vulga, sas funcions y atribucions gubernamentals no han de variar, deurán ésser respecte á la governació del país sempre las mateixas.

D'aquí que á las preguntas que de quan en quan nos dirigeixen los representants dels partits polítics madrilenys encaminadas á fer-nos determinar quína de las duas formas de govern monárquica ó republicana es la preferida nostra, contestém invariablement: aquella que ofereixi al país homes de govern disposats á ajuntarse leal y rigurosament á las prescripcions de las constitucions regionals y reuneixin suficients conllicions pera ésser governants exemplars en l'exercici de tota classe de virtuts cívicas.

Continuà 'l senyor Alsina, á qui 'l públich escoltava ab religiós silenci, la narració de las bases de la constitució regional catalana, que nosaltres per falta d' espay nos veyém precisats á deixar de publicar avuy, pero que donarém á coneixer en lo número de demá.

Per l' últim lo senyor Brañas torná á fer ús de la paraula pera dir que com resultat d' aquella reunió s' aixecaríá un acta que podían suscriure tots los que 's trobessin conformes ab las duas següents conclusions que en aquella 's farían constar:

Primera: Necessitat urgent de donar comens á la organisació regional, celebran-se al efecte una assamblea formada per delegats de totas las comarcas del país y en la que s' hi aprobessin las bases d' una constitució regional gallega.

Segona: Que Galicia concorri al Congrés interregional pera la unió ó federació de las regions del nord en la obra comú de la propaganda regionalista.

Seguidament s' aixecá la sessió en mitj dels aplausos del públich.

Nosaltres, afiliats á un partit polítich que té per base la llibertat, nos limitem en aquesta ocasió á ésser mes cronistas de lo que en realitat ha sigut lo meeting celebrat ahir en lo Teatro. Alguns de nos-tres correligionaris tal vegada creguin que 'l regionalisme es lo sistema que millor encaixa dintre de la forma republicana y 'l més á propòsit pera fer la felicitat de la pàtria, pero hi haurá qui opinarà de segur lo contrari y nostre deber nos imposa ni afalagar als uns ni violentar als altres.

Aixó no obstant, pera que donguém de lo íntim del ánima als ilustres hostes senyors Alsina, Brañas y Leyes Posse una abrasada fraternal al despedirse avuy d' aquesta ciutat á la que hi han vingut ab lo més noble dels fins de la vida: á propagar d' un modo pacífich las ideas que ells creuen són las que han de portar á la pàtria per lo camí de son progrés moral material.»

Lo *Diario de Pontevedra*, afiliat al partit dominant, ressenyá també l' acte en cuéstió, y, á pesar de que, tot ressenyantlo, impugna de passada algunas de las principals assercions dels oradors, consigná lealment que fou un acte importantíssim.

Sa resenya s' acaba de la següent manera:

«Lo senyor Alsina parlá després, reposada y fredament á manera de conferencia, ab oratoria sensilla y simpática.

Exposá 'ls orígens del regionalisme, 'ls travalls de propaganda realisats y presentá després lo cuadro del regionalisme catalá, no pera que l' acceptéssim en tot, sino pera que 'ns quedéssim ab lo que 'ns convingués.

Coincidí ab lo senyor Branyas al examinar lo regionalisme en la política; proclamá l' *statu quo* pera lo relligiós, parlá de la tributació, dels tractats de comers y del problema social que digué que resollían millor los regionalistas catalans que totas las nacions europeas. (No 'ns sembla poch.)

Respecte de la llengua, digué que aixó no, que ells *fortes* que *fortes*, que ells, *gracias á Deus* parlarán lo catalá fins que Catalunya desapareixi del mapa. Que acceptan l' espanyol com llengua inter-regional pero que 'l catalá l' heretaren de sos passats y aixó basta.

Ab frasses molt cortesas doná gracias á tots lo senyor Alsina, que en son discurs fou interromput per los aplausos y que 'n sentí molts al final.

Digueren los oradors que avuy podrian passar tots los que volguessin á firmar las duas bases avans aludidas y terminá la sessió.

No podém menos d' aplaudir lo patriótic entussiasme dels dos esforsats regionalistas.

Pero no tenim fe en lo resultat de sa propaganda.

Ja veuen nostres lectors lo que fou lo meeting de Pontevedra.

Avans de tenirne segonas noticias, podían creturer alguns que encara conceptuan de bona fe á certs periódichs madrilenistas, que á Galicia no fou ben rebut lo representant del regionalisme catalá senyor Alsina.

Are, desde que s' ha vist clarament la mala fé y'l modo de mentir de certs periódichs la cosa ha cambiat d' aspecte. Afortunadament, mentres élls menteixen y 's burlan de sos subscriptors lo regionalisme progressa cada dia y cada dia fa nous adeptes.

Avant y for a.

SECCIÓ POLITICA

Lo ministre senyor Capdepon, creyent que tot s' arregla ab circulars desde 'ls ministeris, n' ha enviat als fiscals d' impremia una del repertori absolutista, recordant que 'ls periódichs que apoyn la resistencia al pago dels tributs ó alentin als motins que puguin esclatar per aquesta causa, se 'ls ha de castigar severament.

Nostres polítichs sempre se 'n van per las ramas toquin l' assumpto que toquin.

¿No fora millor y aixís s' evi aia tota mena d' escándols, que 'ls tribunals de justicia tinguesin facultats pera processar y arrestar al govern que ab sos continuats desacerts y desalentada conducta posan en perill l' ordre, 'l bon nom y 'ls interessos dels pobles?

Nostres lectors ja deurán estar enterats de la última barrabassada centralista comesa per lo ministeri de notables que presideix lo celeberrim senyor Sagasta.

Se tracta de fer nos economies encara en lo nom de la conveniencia pública que es en l'

únic punt hont volen fer economías los nostres ditxosos governants y 's fixaren en las granjas ó escolas agricolas que hi havia establertes à Espanya.

Naturalment tractantse de nostres polítics que havian de fer sino suprimir totes las de las provincias y deixar la de Madrid unicament?

Y aixó que aquesta te un pressupost de 80.000 duros, per una vintena d' alumnes tan solsament quant la de Barcelona, es pagada per la diputació y ab una trentena d' alumnes, que ab sas matriculas ja cubrian los gastos del Estat.

Y ara's troban que 'ls alumnos inscrits en la escola ó han de dar per perduts sos estudis y sos diners ó han d' anar à Madrid à acabar la carrera, comensada baix los auspicis d' una llei que 'ls prometia y amparava son dret, sens tenir en compte que à Espanya del mateix modo 's fan las lleys que 's desfan l' endemà de la manera més tòtxa.

No sembla sino que 'ls governs espanyols no tingan mes obligacions que fer la traveta à tot Espanya sempre y quan de sas barbaritats ne surti beneficiat Madrid que d' altra manera no sabria com viurer segons se despren del seu fi de proteccions irritants que à costa de tot l' Estat li donan los fraternals governs que volen fernes felissos.

Los motins y esvalots dels pobles contra 'ls nous tributs, han tingut un fi de festa ben digne del govern que 'ls ha motivat ab sas intemperancias y econòmias à costa dels altres.

A Montblanch la guardia civil, segons se despren de la relatat per los periòdichs, no va tenir paciència, y sense las intimacions de reglament, comensà las descargas de fuselleria rebent alguns infelissos que jeyan baix los pórtichs de la plassa y fins alguna criatura que estava dintre la casa.

Total, alguns morts, molts ferits y tota la comarca excitadíssima al veurer que de tal bruta manera vol fer entrar la rahó la política sagastina.

Lo *Diário de Barcelona* al parlar de aquest atropello, donantne la culpa als polítics que ab sas predicacions han enlayrat al poble, fentli veurer tota classe de llibertats y tractantse d' aquest sistema de govern que no vol prevenir y ha de castigar durament després que ha fet tart pera ca'mar los ànims exclama: *Sobre sas criminals conciencias ha de caurer gota à gota la sanch erramada.*

¡Llástima que mentres vaigi cayent gota à gota la sanch dels infelissos contribuyents, sobre sas criminals conciencias, lo pais va cada dia de mal en pitjor, arruinantse y embobrintse de la manera mes espantosa, perdent fins l' esma perà 'l dia de demà que Deu 'ns haigi lliurat d' a questa plaga política que 'ns assota!

Los industrials estan d' enhorabona.

Lo céleberriam Moret n' ha fet un altre de las sevas y à aquestas horas à Alemania s' estan burlant de nostre pais y sobre tot de sos ministres responsables... de nom y encara.

Lo tractat ab Alemania es un fet y 'n Moret ha pogut continuar la seva tasca destructora, mercès als mateixos industrials que avuy se 'n queixan y que ab sa actitud tranquila devant dels mals del pahís han fet possible 'l desgavell actual d' Espanya.

A veurer si tocantlos hi la esquena 's recordan que envers la propietat moral y material del pays tothom hi te drets y debers y que no es pas fent de polítics provincians com se salvan las fonts de riquesa d' un poble.

LA BANDERA ESQUERREDA

Han passat ja dias d'ensá del incident de Guernica: pochs si 's comptan las vegadas que 'l sol s' ha amagat per Ponent; molts, si 's considera lo depressa que oblida 'l poble espanyol los assumptos més interessants y 'ls mes trascendentals successos.

Mentres va durar la primera impressió d' aquell fet, la premsa de tots los colors y de totas las ideas; s' enfén, la premsa que no veu res més ni concibeix altra cosa que l' Estat ab sa actual organisió, la premsa que creu haver complert sa missió quant ha lograt tirar un ministeri á terra, va ocuparsen més ó menos lleugerament. Tots 'ls que contribuïxen ab llur ploma á sostenir aixó que l'han donada en anomenar cuart poder del Estat, van volguer anatematizar als autors de la malifeta: tal volta 'ls consideraren com á n' aquells criminals del antigor, colgats per cástich fins al coll en algun camí ó plassa pública, y cregueren que, com allavors, seria mal vist tot aquell que no 'ls hi tirés la seva pedra.

Y tots s' ajupiren á cullir-la ab escarafalls de puritanisme amor á la pátria, y tots, oblidant llurs propias faltas, s' acuytaren á lapidar als *culpables*. Los uns los calificaren de criminals; altres de traydors; mals espanyols; altres, los més caritatius, de borrarxos...

En tant, l' idea que va inspirar als exaltats de Guernica, l' idea de que aquella bandera, més que 'l símbol de la pátria gran, representava allí la gran tiranía dels Governos que sigles há van prenent una á una las llibertats regionals, sa camí per la Península. Lo que hauria de ser lo llas d' unió entre tots los espanyols, ja no es mirat per molts sino com l' emblema del Centre absorvent y xuclador. Aixís ho han volgut los que han fet servir la bandera espanyola de tapadora de sas depredacions y abusos, de sas usurpacions é infamias.

No volém judicar la acció dels de Guernica, no es aquest nostre objecte; més ja que no judicarla, aném á compararla ab los actes y fets d' altra gent que, molt més que aquells sembla que tindrian obligació de donar exemple d' elevat patriotisme.

¿Que és una bandera, ó millor dit, que representa ó deu representar una bandera?

La bandera es lo distintiu, l' emblema de la nacionalitat: representa á tots y á cada un dels filis d' una nació, perque representa á la nació mateixa; un insult que á la bandera 's fassi, es considerat com insult fet al poble que l' ha adoptada, y seria vergonya y deshonra lo deixar-lo sense cástich. Tots los escriptors, prosistas y poetes, l' han enaltida en sos escrits, infiltrant al poble un sentiment de respecte y veneració per ella, sentiment que s' ha traduït en mil fets

heróychs á la guerra y en mil ardorosos entussiasmes en temps de bullangas y revolucions. Sota sos plechs, tan sols deuenh redorsarshi 'ls valents y 'ls honrats; ni la cobardía, ni la trahició, ni l'engany ni la farsa han de taparse may ab ella!

Mes ¡ay! que ab ella s'hi han embolicat lo mateix los homes valents que 'ls cobarts, lo mateix los dignes que 'ls vils; y si sostinguda per'en Prim, va arrastrar darrera seu als soldats y voluntaris á la victoria, empunyada per altras mans, ha arrosegat á turbas inconcients al saqueig y á la violació, al robo y al incendi.

Heus aquí lo que es en general una bandera: heus aquí lo que, per lo que respecte á Espanya, representá ó hauría de representar la bandera espanyola.

Pero si la bandera no es mes que un símbol ó un emblema, y clama venjansa la burla ó vilipendi que contra d'ella 's cometi, ¿no 'n clama més mil voltas, de venjansa ó càstich, la burla ó insults dirigits á la nació y 'l poble que la bandera simbolisa?

¿Y qué més burla, y més insult y més vilipendi que amanyagar en la oposició als ciutadans ab falagueras promesas de bona administració, de pau y benestar, pera, en sent govern, estebornirlos á cops y sotragadas, escanyarlos ab intolerables tributs, dessangrarlos ab malversacions y disbauxas?

Aquell discurs d' en Sagasta á Asturias, aquell discurs en que assegurava que en quant lo partit liberal fos al poder, faria un presupòsit ab 700 milions de gastos y 800 d' ingressos, ¿no era pel país una burla més sangrenta y más hipócrita que l'acte d' esguerrar una bandera?

Y tots aquets que ja fa tants anys, al pendre possessió del mando juran respectar y fer observar las lleys, y no fan altra cosa que falsejarlas y conculcarlas, no agravian y avergonceixen y deshonran á Espanya més que 'ls que s' esbravan en un tros de drap per més groch y vermell que sia?

Y qué es, sino ofendre profundament los més vius y purs sentiments de pàtria aquest desconeixement dels drets de las regions, aquest acaparament immoral de totas las facultats y de totas las prerrogativas que s' irrogan los governs parlamentaris d' avuy dia?

Y, per no citar més que un fet entre mil, ¿no es per la nació molt més gran perjudici, y fins vergonya, lo desatendre, baix pretext d' economías, los serveys més essencials, mentres se conservan las prebendas de vuyt, deu y catorze mil duros, y 'l crear en Correus y Telégrafos novas plassas de 35,000 rals sense cap necessitat, mentres se suprimeixen á milers los peons caminers y 'ls peatons conductors de la correspondencia?

Quan los estrangers viatjin per Espanya y vejin las carreteras plenas de sots y fanch, precisament en una época en que tots los Estats multipliquen fins l' infinit los medis de comunicació; quan se trobin en algun poblet y s' enterin de que, á las darrerías del siglo XIX, en un temps en que per tot s' introduheixen á cada punt nous perfeccionaments en lo servey de correus, no poden enviar ni rebre cartas porque 'l Govern ha suprimit los peatons que las repartian, ¿quín concepte formarán d' Espanya sino un concepte depressiu y humillant? Y los autors d' aquest desgavell ¿no deshonran més á la nació que 'ls que esgarraren sa bandera?...

¿Qui sab si algun dels que allí á Guernica s' exaltaren era dels que veientse avuy presos los furs, demà perjudicats los interessos, han perdut ja la paciència, y la resignació y la calma, per alló de que qui pert lo seu pert lo seny?...

¿Qui sab si entre ells n' hi havia algun que militant sota d' aqueixa bandera havia vessat la seva sanch ab carlins ó liberals, de grat ó per forsa, y avuy se troba pobre y trepitjat per los mateixos que tal volta foren sos quefes y que després d' haverlo fet batre contra sos germans empunyint l' emblema de la patria y al crit de la llibertat ó de religió, han fet entre ells conxorxa, y á la ombra de la tal bandera s' afartan en lo festí del pressupòsit, tot regatejantne al poble las engrunas?

¿Qui l' ha atropellada més á la llei y á la patria, los que esquinsaren lo drap ó 'ls que á San Sebastian, segon han dit los diaris, manaren fer foch al poble sense las preventivas intimacions que la llei marca?

¿Qui la rebaixa més y la deshonra la nació espanyola, qui es més criminal, preguntém: aquells caps calents que, cansats d' usurpacions del centre, aymants fogosos de la patria Basca, no vejeren en la bandera més que l' emblema del Poder que 'ls oprimeix y tiranisa, ó aquells altres que, tot y fent escarafalls de patriotas, tot y escandalisantse per un rapte d' exaltació, ab la major sanch freda se venen y fan malbé 'l patrimoni del poble y 'l deixan sense diners y sense crédito, sense ordre y sense llibertat?

¿Qui es que fa fer á Espanya més trist paper devant d' Europa?

¡Ah! D' ensá que en 1783 en Carlos III va escullir los colors groch y vermell que avuy forman la bandera espanyola, quantas baixesas y quantas apostassías, y quantas malversacions, y quantas infamias s' han comés sota sos plechs per molts y molts dels homes que més deber tenian de mantenirla honrada y pura! ¡Militars que s' han empassat al enemich, paysans que s' han venut al extranger, ambiciosos que l' han feta servir de cobertora de llurs turpituts y de llurs

crims, per aquets sobre tot, per aquets ab viril enteresa ha de guardar la premsa sas més acerbas censuras y sas més enérgicas condemnacions!

Aquets son las que la insultan y la deshonran y la infaman la bandera espanyola!

(De *La Renaixensa*).

S.

AMOR ROBADORA

Tots mos desitjs || sobre vos los escamp,
tot es dins vos...

AUSIAS MARCH—Cant segon, tornada.

Vulles, amor, als meus cants fer esmena.

ROCABERTI—Gloria d'amor.

Des que 't viu agenollada
dins l'església, vora meu,
ab ta cara il·luminada
resplandint d'amor a Deu:

tem que a la Verge Maria
cap més *Salve* haja ben dit;
puig per tu de nit y dia
crema una llantia en mon pit.

Des que 'l foch de ta mirada
la meua ànima enalteix,
ja no gos en la estelada,
ni com primer m'abelleix:

d'un nou cel les maravelles
en tes faccions reculls,
la claror de les estrelles
veig concentrada en tos ulls.

Des que 'l sol de primavera
ton verger fa rellorir,
si tu hi ets per jardinera
les flors s'hi fanavorrir.

totes me semblan malaltes
al comparar son vermell
ab les roses de tes galtes
y ab tos llavis de clavell.

Donchs ja que així 'm descamina
lò voler que en mi has despert,
rescabàlam, gentil nina
ab ton cor de lo que pert.

Ten compte qu' en un sol dia
m'has robat tres bells tresors:
Madona Santa Maria,
les estrelles y les flors.

MARIAN AGUILÓ.

En un dels articles que desde San Sebastian escriu pera *La Vanguardia*, de Barcelona lo celebrat escriptor don Joseph Coroleu hi hem llegit los següents retalls que per lo que signifiquen val la pena de traduhirlos.

Diu aixís lo senyor Coroleu:

«Desde aquest punt (la *concha*) se veu a la dreta la perspectiva de la població, que es soberbia y produheix l'efecte d'una capital de primer ordre, per la magnificencia dels edificis, destacantse sobre tot la important fàbrica del Casino, ab sa espayosa escalinata, sas esbeltas torres y sas cúpulas monumentals. A la esquerra, acaba aquella dilatada serie de construccions, la residencia de Miramar, obra d'un arquitecte austriach que no sapigué donarli caràcter ni grandesa. Alló no sembla monastir, fortalesa ni palau. Es com una casa molt gran que, ab tot y sas vastas proporcions, sembla raquítica, porque ni en lo conjunt ni en los detalls te la grandiositat que corres-

reix un alcássar regi. Lo Casino té mil voltas mes l'aspecte de palau. Aquest fou construït per un arquitecte francès. No sembla sino que no hi hagi arquitectes en Espanya. Està vist que la célebre frasse patriòtica *Españoles sobre todo* es un *cliché* passat de moda, com un tema literari aprofitable en los melodramas populars. ¡Com no han de créurens atrassats los extrangers, quan aixís nos judiquem á nosaltres tan vergonyosos diplomas d'incapacitat!»

«En lo magnífich edifici de lo diputació, situat en la gran plassa de Guipúzcoa y reedificat desde que 'l consumí un incendi en 1885, s' ha fet un verdader mal gasto d' artística fastuositat. Lo luxu de son decorat podria ponderarse di'ent qu' está al nivell per son mérit ab la sabia distribució del local, en tots conceptes inmillorables. Però allí tot canta las glorias de la industria extrangera: fins los *portiers* y las vidrieras de colors. Juro á Deu que no inspira aquesta queixa le passió proteccionista, sino 'l sincer dolor patriòtic d' un ciutadà que personalment res guanya ab los beneficis de la producció. Lo regionalisme es avuy lo papu dels governs. ¡Quant mes no 'is valdria preveure los extragos del extrangerisme que 'ns empobreix y desacredita!»

«Generalment los banyistas de San Sebastián no pecan de observadors. Son, en sa majoria, madrilenys, personas molt cultas, molt cortesiss, molt simpáticas, pero molt poch enteradas de la importancia y caràcters tipichs de la producció nacional. Los seduheix lo bo, los encanta lo bonich, los entusiasma lo elegant y diuhen de bona fé que tot procedeix del extranger perque tenen la candorosa modestia de creure que 'is espanyols no servim per altra cosa que pera inventar partits y *acaudillar partidas*. ¡Ay d' Espanya, sino mereixes mellor opinió que la que d' elia 'n tenen los cortesans!»

«Te rahó que li sobra 'l senyor Corolea. Aquesta es la manera com entenen l' amor á la *pátria* los espanyolistas d' avuy dia. Y lo més xocant, es, que los qu' aixís pensan y aixís obran son sens dupte los que mes s' ho rioritzen y fan mes oscarafalls de veure esquinçada una bandera; bandera que si ho escorcollavan gayre potser trobarian que 'l drap qu' en alguns pomposos edificis oneja es de fabricació extrangera.

¡Tal volta perquè siga de mes llarga durada...»

NOVAS

Durant lo vinent hivern hi haurá á Barcelona tres teatros en que hi fan i pararán companyias catalanas. Serán aquets lo teatre Romea, lo de Novedats y 'l Calvo y Vico.

A tots tres teatros hi actuarán companyias d' actors exclussivament catalans, donant á coneixer obras dels nostres principals autors

Segons noticias rebudas de Chicago, lo jurat de la Expossició Universal que s' está celebrant en aquella ciutat otorgará segurament bon número de premis als productors catalans.

Nos alegrem de semblant noticia.

Lo diluns passat morí lo noy fill de la Creu-Alta que dias passats tingué la desgracia de ser agafat per una màquina del «Mol del Amat».

En las reuniones celebradas per las seccions que componen lo Centre Catalá d'aquesta ciutat y sas Juntas de Secció reunidas lo 15 del corrent, quedaren elegits pera formar lo Consell General del prop vinent curs de 1893-94 los següents:

Comissió Executiva.—President, don Modest Durán.—Vis-president, don Anton de P. Capmany.—Tresorer, don Enrich Durán.—Bibliotecari, don Joseph Guarro.—Secretari, don Enrich Diumaró.

Secció de Ciències L·legislació é Historia.—President, don Jordi Forcada.—Vis-president, don Angel Manau.—Secretari don Jaume Casas.

Secció de Agricultura, Industria y Comerç.—President, don Pau Colomer.—Vis-president, don Joan Grau.—Secretari, don Anton Pujolá.

Secció de Bellas Arts y Bellas Lletras.—President, don Francisco de P. Bedós.—Vis-president, don Joan Capmany.—Secretari, don Salvador Casas.

Aquesta nit á las 9 y mitja tindrà lloch en lo Centro Industrial un extraordinari ball de vetlla, executant lo programa una acreditada orquesta d'aquesta ciutat.

Nostre estimat company *Las Cuatre Barras*, de Vilafranca, ha sigut denunciat per haver publicat lo discurs que llegí don Angel Guimerá en lo Certamen Literari que se celebrá fa pochis dias en aque·lla localitat y qual discurs coneixen ja nosres llegidors per haverlo publicat nosaltres en lo passat número, com aixís ho ha fet tota la premsa catalanista.

Per tal motiu lo Jutge de Vilafranca á disposat que 'l senyor Guimerá, en mèrits de la causa criminal que se li segueix, constituheixi fiança per la quantitat de duas mil pessetas pera que responguin dels efectes del procés.

De la defensa del senyor Guimerá se n' ha encarregat lo senyor don Joan J. Permanyer y Ayats.

Com no saben veurer lo motiu de la denuncia esperem que 'l fallo será absolutori.

Lo passat diumenge passá per aquesta ciutat de retorn de son viatge pel Nort d' Espanya, nostre distingit amich lo president de la Lliga de Catalunya don Ferrán Alsina.

Una comissió d'aquest centre Catalá passá á Monistrol pera saludarlo y acompanyarlo fins á aquesta ciutat, ahont l' esperava una comissió de la Lliga de Catalunya y gran número de socis del Centre.

Lo senyor Alsina ha vingut molt satisfet de son viatge de propaganda y sembla que aviat será un fet la Unió inter-regional preconisada per la Assamblea Catalanista de Reus.

Rebi nostre distingit amich senyor Alsina nostra mes coral benvinguda.

Lo passat dijous al matí, en lo camaril de la Iglesia de la Mercé de Barcelona contragué matrimoni la distingida senyoreta donya Consol Durán y Folguera, germana de nostre company de redacció don Modest, ab lo jove fabricant y company de causa de Manresa don Francisco Homs y Rius.

Desitjem als joves espòs tota mena de felicitats en son nou estat.

De La Ven del Montserrat:

Van seguint tant com may las adquisicions d' objectes pera 'l nostre Museu arqueològich, degudas com sempre á la munificencia de nostre Prelat,

incansable en la promoció dels interessos del Regionalisme de bona mena. Com á primicias de una bona remesa, que s' espera, hem tingut l' ocasió y pler de veure y examinar, á mes d' uns bons exemplars de vidrieria catalana — algun, per sa factura, certament ben original — y d' altres objectes d' un significat arqueològich mes interessant, ab especial predilecció á tres, sobre'ls quals devem cridar principalment l' atenció. Un d' ells es una caixeta de l' época gòtica tal volta del sigle XIV, y que 's coneix que posteriorment havia servit de crismera que, primitivament, empero, estava destinada á altre objectiu, qui sab si á contenir reliquias. Era policromada, mes los colors estan malaguanyadament perduts y malmesos. Igual calamitat ha suferit també altre dels precitats objectes; una estatua de fusta de la Verge, que sembla dels darrers temps romànichs, molt perfecta y ben treta. Sos detalls d' execució y de indumentaria, que revelan una ma molt experta, y sobre tot lo poquissim que hi resta de colors, fan d' aquest exemplar, á nostre entendre, tal volta 'l millor que conté nostre Museu, en quant á estatuaria romànica. La pobre imatge s'ha pogut lliurar d' ésser convertida en pols, ja que la polladura, que arreu hi treu lo cap, ben prest hauria per deformarla totalment. Conssemblant cas era també imminent pera l' altre objecte, benhauradament salvat, aixó es, un crucifix romànich, que pot molt bé pertáner al período que precedeix immediatament al art ojival. Li manca un bras, y es molt ben executat lo dibuix general de l' efigie.

Copiem de la *Renaixensa*.

Llegim en *La Prensa* de Buenos Aires del 11 d' Agost:

«Demá á dos quarts de nou del vespre tindrà lloch en lo local de la progressista societat Centre Catalá una important conferencia sobre 'l Regionalisme Catalá.

Lo soci senyor Joseph M. Aubin será qui dissertará sobre motiu tant important y d' actualitat, per l' increment que pren aqueixa idea política, no sols á Catalunya, sino á casi todas las provincias espanyolas. Hi están invitats tots los catalans, sian ó no socis.»

Per la nostra part podem afegir que, donat l' entusiasme dels catalans á la Argentina, no está lluny lo dia en que s' hi organisi una comissió per arbitrar fondos ab que contribuir al desenrotllo y sosteniment de la causa á semblansa de lo que en més gran escala han fet y fan los irlandesos dels Estats Units. Lo mateix sabem que 's disposavan á fer los gallegos y cal esperar que 'ls bascos y navarros, que allí son també molts, secundarán lo pensament.

Ab motiu de que quedi bona recordansa de la nova consagració, de Santa Maria de Ripoll l' lltm. Prelat de Vich ha fet publicar un hermós llibre. En 140 planas d' esmerada impresió, conté l' expressat llibre 'l discurs pronunciat per lo benemérit doctor Morgades en la presidencia de la festa dels jochs florals y una magnífica y detinguda resenya de tots los actes inoblidables á que doná lloch aquella solemne consagració, comensant per la triomfal traslació de Barcelona á Ripoll de las de las cenbras de Berenguer lo Gran. Conté també las magníficas oracions pronunciadas en la Basílica de Ripoll per los ilustres prelats de la Seu d' Urgell y de Segorb y la patrióti-ca exhortació del venerat prelat vigatá als catalans. Lo llibre en cuestió constituheix lo millor recort d' aquellas festas que 's podia desitjar.